

HARJAVALLAN KAUPUNKI

ARVIOINTIKERTOMUS

2020

Tarkastuslautakunta 7.6.2021

P. J. A.

Sisällys

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA.....	3
2. TOIMINNALLISET TAVOITTEET.....	4
2.1 Painopistealueet.....	4
2.2 Tulosaluekohtaiset tavoitteet ja niiden toteutuminen.....	4
3. KUNTAKONSERNI	7
4. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	8
5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUITA HUOMIOITA VUODELTA 2020	9
6. ALLEKIRJOITUKSET	17

1. TARKASTUSLAUTAKUNTA JA TARKASTUSTOIMINTA

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Arviointityön keskeiset tulokset annetaan valtuustolle arviointikertomuksen muodossa. Lautakunnan tulee myös kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen sekä palveluiden järjestämisen tarkoituksenmukaisuuteen.

Tarkastuslautakuntaan ovat vuonna 2020 kuuluneet seuraavat jäsenet (suluissa varajäsenet):

Tuija Ketola, pj.	(Anne Elo)
Niina Hakala, vpj.	(Maija Hall)
Vesa Ryhänen	(Tapio Lajunen)
Petri Riento	(Johanna Norrknivilä)
Pekka Jortikka	(Asko Salminen)

Tarkastuslautakunnan esittelijänä on toiminut puheenjohtaja Tuija Ketola ja sihteerinä asiantuntijasihteerinä Kaarina Lallukka.

Tarkastuslautakunta on pitänyt kahdeksan tilikautta 2020 koskevaa kokousta. Tarkastuslautakunta on kuullut kaupunginjohtajaa ja talousjohtajaa kaupungin toimintaan ja talouteen liittyvissä asioissa sekä ajankohtaisista asioista. Kaupunginjohtajan ja talousjohtajan lisäksi toimintavuoden aikana kokouksissa on ollut kuultavana myös muita viranhaltijoita. Tarkastuslautakunta on saanut selvityksiä viranhaltijoiden toimesta kaupungin toiminnan ja talouden tavoitteiden toteuttamisesta. Osana arviointityötä tarkastuslautakunta seuraa kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden toimintaa.

Kaupungin tilintarkastajana on toiminut Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, KHT Päivi Rintala.

2. TOIMINNALLISET TAVOITTEET

2.1 Painopistealueet

Kuntalaissa on korostettu tavoitteellisuutta ja toiminnallisten tavoitteiden asettamisen tärkeyttä. Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kaupungin tehtävien hoitamiseen turvataan.

Kuntalain säännökset edellyttävät, että toimintakertomuksessa esitetään selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta.

Talousarvion 2020 painopistealueiksi on määritelty Elinvoimaohjelmasta: Omistajaohjaus ja kaupungin talous; Väkiluvun kasvattaminen ja Vetovoimainen ympäristö. Hyvinvointiohjelmasta on valittuna: Operatiivisten prosessien kehittäminen ja Ennaltaehkäisevä toiminta. Yhdistysohjelmasta: Monipuolinen yhdistyselämä.

Kaupungin talouden tasapainottamistoimenpiteiden täytäntöönpanosta on toimintakertomuksessa esitetty riittävät selvitykset.

2.2 Tulosaluekohtaiset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Vuoden 2020 talousarviossa on määritelty sitovat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet tulosaluekohtaisesti.

KAUPUNGINHALLITUS

Keskushallinnon tulosalueella tavoitteet oli asetettu yleishallinnolle, markkinoinnille ja elinkeinotoimelle.

Yleishallinnossa tavoitteena oli kehittää viestintää ja tapoja tuoda esiin Harjavallan kasvun ja yrittäjyyden, laadukkaiden palveluiden ja yhteisöllisyyden kaupunkina.

Markkinoinnin tavoitteena oli tietotekniikan ja sähköisen asiainnin tehokas hyödyntäminen tukipalvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa.

Elinkeinotoimen tavoitteena oli, että yrittäjät ja yrittäjäksi aikovat saavat laadukkaita palveluita. Toimenpiteenä tähän uudistetaan Prizztechin kanssa laadittua ostopalvelusopimusta ottaen huomioon pienten, keskisuurten ja suurten yritysten näkökulmat. Tavoite on sama kuin edellisenä vuonna.

PERUSTURVAPALVELUT

Sosiaalityön tavoitteena oli, että ennakoivalla toiminnalla korjaavien toimenpiteiden tarve vähenee ja että kuntalaiset kokevat kuuluvansa yhteisöön ja elämänsä merkitykselliseksi.

Koti- ja hoitopalveluiden tavoitteena oli ennaltaehkäisevä toiminta ja että kuntalaiset kokevat kuuluvansa yhteisöön ja elämänsä merkitykselliseksi. Asiakastyytyväisyyskyselyn tavoitetaso saavutettiin kotihoidossa ja laitoshoidossa, mutta tehostetussa palveluasumisessa jäätiin tavoitetason alle. Perhehoitoon ei ole saatu harjavaltalaisia asukkaita tavoitteiden mukaisesti.

Terveydenhuollossa perusterveydenhuollon tavoitteena olivat: Laadukkaat sosiaali- ja terveyspalvelut, laadukas henkilöstöpolitiikka ja Keski-Satakunnan alueen yhteisesti kehitettävät hyvinvointipalvelut. Erikoissairaanhoidon tavoitteena olivat: Palveluiden laatu ja asiakastyytyväisyys: Prosessien sujuvuus; Henkilöstön aikaansaannoskyky; Palveluiden uudistuminen ja Talous. Perusterveydenhuolto ja erikoissairaanhoidon vastaavat talousarvioidensa tavoitteiden toteutumisesta.

P.J.

SIVISTYSPALVELUT

Varhaiskasvatuksen tavoitteena oli, että perheet saavat asiakaslähtöistä ja ammattitaitoista palvelua. Tätä mitattiin asiakastyytyväisyydellä, josta keskiarvoksi saatiin 4,41 (asteikolla 1-5) tavoitetason ollessa 4. Toisena tavoitteena kustannustehokkuus ja päivähoitopaikkojen kattava käyttö. Varhaiskasvatuspaikkojen täyttöaste oli yli 100 %. Henkilöstöstä on ollut tilapäistä vajetta johtuen ennalta suunnittelemmattomista poissaoloista.

Perusopetukselle ja lukokoulutukselle oli asetetut tavoitteet: tyytyväisyys kaupungin järjestämiin koulutuspalveluihin sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Palveluiden käyttäjien tyytyväisyyttä kartoitettiin Hyvinvointiprofiililla. Kysely ei anna vastauksia numeroskaalalla vaan kysymykset keskittyvät toiminnan eri osa-alueisiin ja tuloksena saadaan vastauksia, jotka auttavat havaitsemaan vahvuuksia ja kehittämisalueita.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden käyttäjien asiakastyytyväisyyskyselyä ei koronasta johtuen voitu tehdä. Kirjasto- ja kulttuuritoiminnan monipuolisuudelle asetettu tavoite ei toteutunut kun eri kohderyhmille suunnattujen tapahtumien määrät ja osanottajamäärät alittivat asetetut tavoitteet koronasta johtuen.

Museotoimen tavoitteena on museoiden houkuttelevuus ja laadukkaat museopalvelut. Kävijämäärissä jäätiin tavoitetasosta, johtuen koronasta. Myöskään laadukkaiden palveluiden tavoitteessa ei päästy tavoitetasoihin. Digitoituja objekteja on ollut huomattavasti tavoitetasoa vähemmän.

Liikunta ja ulkoilu ja nuorisotyön tavoitteena olevaa palveluiden laadukkuutta mitataan asiakastyytyväisyydellä, jota ei tänä vuonna ole kyselyllä kartoitettu. Palveluiden saavuutta mitataan kävijämäärillä, jotka koronan vuoksi ovat tänä vuonna laskeneet edelliseen vuoteen verrattuna.

TEKNISET PALVELUT

Kunnallisteknisten palveluiden tavoitteena oli omaisuuden arvon säilyttäminen. Tavoite toteutui, sillä valitut mittariarvot yllettiin. Päälylystystöitä tehtiin 29.861 m² (tavoite 22.000 m²) ja valaistusta uusittiin 140 kpl (140 kpl).

Vesihuollossa tavoitteet oli asetettu kahden tekijän suhteen: Vanhojen verkostojen perusparantaminen ja hulevesiverkoston laajentaminen. Molemmissa päästiin tavoitteisiin, vesijohtoja on uusittu 1269 m ja jätevesiviemäreitä 1732 m (tavoite vähintään 1.000 m). Uutta hulevesiverkostoa on rakennettu 2000 m (1000 m).

Tilapalveluissa oli tavoitteena energiatehokkuuden parantaminen ja kaupungin omistamien tilojen tehokkaan käytön edistäminen. Lämmitys ja sähkökustannukset ovat laskeutuneet, johtuen siitä että tiloja on ollut poissa käytöstä.

Ruokahuolto ja siivous – tulosalueella tavoitteet oli asetettu palvelujen laadun suhteen. Palvelujen laatua on arvioitu asiakastyytyväisyydellä mitattuna. Sekä ruokahuollon että siivouksen osalta tavoitteet toteutuivat sillä arvosanat ylittivät asetetut tavoitteet.

KAUPUNKIKEHITYS

Kaupunkikehityksen tulosalueella tavoitteena oli asiakaspalvelun sujuvuus, eli palvelut tuotetaan nopeasti asiakkaiden tarpeet huomioon ottaen. Asemakaavoituksessa ja kiinteistönmuodostuksessa prosessien ajallinen kesto oli tavoitteen mukaisesti kaupunkien keskiarvoa nopeampi. Tavoitteisiin on päästy käsittelyajoissa.

3. KUNTAKONSERNI

Toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kuntakonsernin toiminnassa. Selvitys kohdistuu konsernijohtoon, kunnan edustajien toimintaan tytäryhteisöissä ja siihen, miten tytäryhteisöille kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tai muutoin asetetut tavoitteet ovat toteutuneet.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan toimintakertomuksessa on annettu riittävä selvitys kuntakonsernia koskevista asioista.

4. TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kaupungin tuloslaskelman mukaiset ulkoiset toimintakulut olivat 51,13 milj.€, mikä on 0,67 milj. € vähemmän kuin vuonna 2019. Toimintatuotot olivat 6,78 milj.€, mikä on 825 t€ enemmän kuin vuonna 2019. Myyntituotot ja maksutuotot kasvoivat edellisestä vuodesta koronasta huolimatta.

Verotuloja kertyi yhteensä 34,75 milj.€, mikä on 1,6 % eli 0,53 milj.€ enemmän kuin vuonna 2019. Valtionosuuksia kaupunki sai 13,37 milj.€. Valtionosuudet kasvoivat vuoteen 2019 verrattuna 3,04 milj.€, eli 29,5 %. Valtionosuuksien kasvu johtui kunnille maksetuista koronatuista.

Kaupungin vuosikate oli 3,82 milj.€. Vuosikate nousi vuoteen 2019 verrattuna 5,08 milj.€. Muutetun talousarvion mukainen vuosikate oli 2,02 milj.€.

Poistojen ja tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 1 130 707,21 €. Muutetussa talousarviossa arvioitiin kertyvän alijäämää 465 000€. Aiempina vuosina kertynyt ylijäämä ja tilikauden alijäämä ovat yhteensä 1,87 milj.€.

Kaupungin lainakanta vuoden 2020 lopussa oli 19,57 milj.€, kun se edellisenä vuonna oli 21,21 milj.€. Asukasta kohti lainamäärä oli vuoden lopussa 2.848 €. Vuonna 2019 vastaava luku oli 3.059 €/asukas. Kaupungin omavaraisuusaste oli 42 %, kun se vuonna 2019 oli 40 %.

Kunnan toteutuneet investoinnit vuonna 2020 olivat 4,6 milj.€, mikä on 1,0 milj.€ alle muutetun talousarvion.

5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN MUITA HUOMIOITA VUODELTA 2020

TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMISEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunta on Kuntalain mukainen lautakunta (12 §), jonka valtuusto asettaa toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten.

Sidonnaisuuksien valvonta

Tarkastuslautakunnan tehtävä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista. Ilmoitukset saatetaan valtuustolle tiedoksi. Tarkastuslautakunta huolehti sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuudesta tilikaudella 2020 ja saattoi yhteenvedon sidonnaisilmoituksista valtuustolle tiedoksi.

TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN

Vuosi 2020 jää historiaan omaleimaisena koronaepidemian ja sen aiheuttamien poikkeusolojen vuoksi. Poikkeusoloilla oli suuri vaikutus kunnan toimintaan. Tekemisen tapoja on jouduttu miettimään uudelleen, kun yhteiskunnassa on rajoitettu ihmisten välistä lähikontakteja.

- **Kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelu perustuu valtuuston 11.12.2017 hyväksymään Harjavalta 2025 Vahva ja rohkea – kaupunkistrategiaan.**
- **Taseen ylijäämä on enemmän kuin 3,0 milj.€.**
- **Valtuusto on linjannut toimenpiteenä, mikäli ylijäämä laskee alle tavoitteen, laaditaan useamman vuoden mittainen talouden tasapainottamisohjelma.**

VEROTULOT VUONNA 2020

- **Verotuloja kertyi 34,8 milj.€ (1,6% eli 0,53 milj.€ enemmän kuin 2019)**
- **Kunnallisvero kertymä oli 25,0 milj.€**
- **Yhteisövero 7,2 milj.€**
- **Kiinteistöveron 2,6 milj.€**

P.J.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2020

- Vuonna 2020 Harjavallan kaupunki oli poistojen jälkeen **1 130 707 euroa ylijäämäinen**.
- Taseen ylijäämä on tilikauden 2020 ylijäämä huomioon ottaen **1 186 789 euroa**. Tämä selittyy valtionosuuksien suuremmasta tuloutuksesta. **Valtionosuuksia** kaupunki sai **13,4 milj.€**, valtionosuus kasvoi vuoteen 2019 verrattuna **29,5 %** pääosin koronakompensaatiosta johtuen.
- **Peruspalveluiden valtionosuus** oli **10,7 milj.€**, kyseiseen summaan sisältyy valtion neljä lisätalousarviota (koronatukipaketti sekä jaettu korvaus testauskustannuksista) yhteensä **1 824 597 €**.
- **Kaupungin vuosikate** oli **3,82 milj.€**.
- **Kaupungin omavaraisuusaste** oli **42 % (2019 40 %)**.
- Kaupungilla on pitkäaikaista lainaa **18,1 milj.€**. Lainan määrä on tilikauden aikana vähentynyt. Uutta lainaa on nostettu tilikaudella, mutta aikaisempia lainoja on lyhennetty enemmän. Lainaa oli **2.885 euroa/asukas**.
- **Konsernin lainojen määrä** on pienentynyt tilikauden aikana. **Konsernin lainaa** oli **3.822 euroa/asukas**.

Toiminnan ja investointien rahavirta on tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Päättynyt tilikausi on tunnusluvun valossa parempi kuin edelliset kaksi. Toiminnan ja investointien rahavirran tulisi olla aina plusmerkkinen.

- **Tilikausi muodostui ylijäämäiseksi**. Ilman valtion koronatukea tilikausi olisi ollut merkittävästi alijäämäinen. **Valtionapua** kertyi enemmän kuin edellisvuonna ja suurin osa tästä oli koronatukea. **Kaupungin on tiedostettava, että valtio voi tehdä tulevina vuosina leikkauksia normaali vuoden tasoisiin valtionosuuksiin, jolloin se tulee vaikuttamaan kaupungin talouteen negatiivisesti**.

P. J.

Tekniset palvelut

Investointien toteuttaminen

- Kunnan toteutuneet investoinnit vuonna 2020 olivat 4,6 milj.€.

Merkittävin talonrakennuskohde oli päiväkodin rakentaminen. Investointihankkeet toteutuivat suunnitellusti. **Kokonaisuutena investoinnit toteutuivat ja alle talousarvion.** Kaupungin investointitaso on edelleen ollut maltillinen. Samalla paineita tulee kasvavasta korjausvelasta.

Ruoka ja- siivouspalveluyksikkö

Korona-ajan poikkeusolot näkyivät ruoka- ja siivouspalveluyksikössä. Lasten etäkoulun vuoksi siirryttiin annosaterioihin, kaikki eivät noutaneet ja säästöä syntyi elintarvikkeista. Henkilökuntaa lomautettiin, joten henkilöstökulut vähenivät. **Menoja siivous-tulosalueella nostivat koronan suojautumiseen tarvittavat suojarusteet sekä muut tarvittavat kulutustavarat ja aineet.**

Perusturva

Koronaepidemian vuoksi Haikun ja Meidän Olkkarin tilat jouduttiin sulkemaan keväällä sekä syksylläkin ne olivat auki vain rajoitetusti.

- **Lastensuojelussa voidaan arvioida, että koronapandemia ja rajoitustoimenpiteet ovat syventäneet ongelmia niillä lapsilla ja nuorilla ja perheillä, joilla on jo aikaisemmin ollut ongelmia.** Päihteiden käyttö, väkivaltaisuus lähisuhteissa, lisäksi vanhempien väkivalta- ja päihdeongelmat lisäävät lasten ja nuorten traumaattisia kokemuksia.
- **Lapsi – ja perhepalveluiden erityispalveluissa lastensuojelussa on saatu systemaattinen lastensuojelunmalli vakiintuneeksi toimintatavaksi.** Varhaisella tuella tiedetään olevan ehkäisevää vaikutusta lastensuojelun tukitoimien tarpeeseen. Perhekeskuksmallin mukaisella lapsiperheiden **varhaisella tuella on vaikutusta lastensuojelun asiakkuuksien vähenemiseen.**

Kotihoidon aslakkaiden hoidon ja hoivan tarve lisääntyi rajoitteiden ja tukipalveluiden supistamisen myötä. Päivätoiminta- ja intervalliasiakkaiden ohjattua toimintaa lisättiin asiakkaiden koteihin.

Perusturvan toimialalla vuositavoitteet toteutuivat kokonaisuutena kohtalaisen hyvin. Korona on vaikuttanut tämän toimialan toimintaan merkittävästi. Perusturvan menot ylittyivät sosiaalityön alueella sekä koti- ja laitoshoidon puolella toimintakulut ylittivät talousarvioon varatun määrärahan.

Sivistystoimi

Sivistystoimi tuottaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, koululaisten iltapäivätoiminnan, lukiokoulutuksen sekä kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut.

- **Sivistystoimen toimintakatetavoite toteutui. Korona-ajasta huolimatta toiminnot oli pystytty järjestämään laadukkaasti (etäopetus). Arvioinnin perusteella kouluilla on varsin tärkeä rooli syrjäytymisen ennalta ehkäisyssä. Toiminnan jatkuvuus on riippuvaista moniammatillisesta yhteistyöstä. Tärkeää on osoittaa pysyvä resurssi peruskouluille ja nuorten eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehtävään työhön. Tarkastuslautakunnan mielestä lukion opiskelijamäärän lisääntyminen on hieno ja merkille pantava asia. Lautakunta katsoo, että lukion säilyttäminen ja kehittäminen on tärkeää kunnan vetovoimaisuuden kannalta.**
- **Kirjastopalvelut; korona vaikutti myös kirjastopalveluihin.**
- **Liikuntapalvelut; korona-ajan rajoitukset näkyvät ja tuntuivat myös liikunnan puolella.**

Sivistystoimen vuositavoitteet toteutuivat. Koronavuosi sulki ja supisti toimintaa, mistä johtuen tilivelvolliset eivät ole välttämättä itse voineet vaikuttaa tavoitteiden edistämiseen. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sivistystoimelle asetetut vuositavoitteet ovat konkreettisia ja niiden toteuttamista on verraten helppo arvioida.

Yrittäjyys ja yrittäjyyden edistäminen

Kaupunginhallituksen, kaupungin sekä alueen yrittäjien välisestä yhteistyöstä ja sen merkityksestä nousee esiin säännöllisten keskustelujen ylläpitäminen. Kaupungin vastuualue

aiden toiminnan osalta mainitaan kaupunkisuunnittelun, kaavoituksen ja Infran rakentamisen toimenpiteet ajankohtaisten isojen teollisten hankkeiden yhteydessä (mm. akkuteollisuuden investoinnit jne.) Harjavallan kaupungin elinvoima-ohjelma sisältää yrittäjyyden edistämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Kuntalaisten vahva osaaminen, luovuus sekä positiivinen asennoituminen kehittymiseen ja yrittäjyyteen ovat kaupungin todellisia elin- veto- ja pötovoimatekijöitä. Kyseisiä ominaisuuksia omaavat kuntalaiset synnyttävät kuntaan yrityksiä ja työpaikkoja, houkuttavat muualta kuntaan yritysten perustajia ja myyvät osaamisensa työnantajille.

- Kaupungin ja yrittäjien välinen yhteistyö ja jatkuva vuoropuhelu on tärkeää vaikuttavuudeltaan tarkoituksenmukaisen elinkeinopolitiikan luomiseksi ja kehittämiseksi. Suuren yritykset tuovat edelleen eniten vientituloja maahamme, mutta valtaosa yrityssektorin työpaikoista on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä.
- Monipuolinen eri kokoisten yritysten Joukko eri aloilta mahdollistaa kasvun löytymisen monesta suunnasta. Tämä edesauttaa sitä, etteivät yksittäisten yritysten vaikeudet heilauta liikaa kansan – tai kaupungin taloutta.
- Tärkeää on asettaa tavoitteita myös työelämä- ja yrittäjyysorientaation sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamisen kehittämiseksi.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Arviointikertomusvuosi oli koronaepidemian takia sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osalta poikkeuksellinen. Jatkuvan sisäisen tarkastuksen kohteita ovat: lakien ja ohjeiden noudattaminen, prosessien sujuvuus ja niiden sisäinen valvonta, sisäisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustyön laadun varmistaminen sekä kaupunginjohtajan ja –hallituksen erilliset toimenpiteet.

Sisäinen valvonta ja tarkastus sekä riskienhallinta

- Sisäinen tarkastus ja riskienhallinta toimivat jäsenytyneesti, tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kulttuuri vakiintuu ja sisäistyy luontevasti ajattelu- ja toimintatavaksi. Tavoitteiden, toiminnan ja riskien välinen keskinäinen yhteys sekä vastuu ja valvonnan merkitys ovat lisääntyneet.

P.J.

- Riskienhallinnassa riskit on luokiteltu ja jäsenneily kaupunki-strategian eri poljuilla monipuolisesti. Sisäinen tarkastus on nostanut toiminnan kehittämisen tavoitteeksi organisaation sisälsten prosessien kehittämisen ja tiedolla johtamisen mahdollistamisen ja syventämisen systemaattisen, avoimen ja vuorovaikutteisen yhteistyömallin avulla. Tavoitteena on myös sisäisten ja ulkoisten toimijoiden välisen vuorovaikutuksen ja toiminnallisen yhteistyön parantaminen.
- Myös tarkastuslautakunta korostaa yli hallintorajojen ylittävien prosessien merkitystä sekä tiedolla johtamisen kehittämistä niin strategisella kuin operatiivisella tasolla.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTI KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTAUKSISTA

- Tarkastuslautakunta kiittää kaupunginhallitusta laajasta ja monipuolisesta vastauskonaisuudesta kaupunginhallitukselta pyytämilnsä kysymyksiin.
- Tarkastuslautakunta antaa kiitoksensa myös siitä, että monia vastausosioita on tarkasteltu kaikista niistä näkökulmista, joita lautakunta edellytti. Toimintaa ja toimintasuunnitelmaa on esitetty selkeästi ja perustellusti. Joissakin osioissa on hyvin kuvattu mahdollisuuksia ja uhkia.
- Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että uhkiin varaudutaan ja mahdollisuudet hyödynnetään. Lautakunta myös korostaa, että mikäli joitakin toimenpiteitä pidetään merkityksellisinä kuntalalsen tai organisaation kannalta, niin esteet eliminoidaan.
- Kaupunginhallitus on vastauksessaan kattanut monipuolisesti tarkastuslautakunnan esittämät näkökulmat liittyen johtamiseen ja sen taustalla vaikuttaviin päätöksentekoprosesseihin. Uusia työkaluja on otettu käyttöön tukemaan päätöksentekoa ja henkilöstöä koulutetaan määrätietoisesti, kuitenkin niin, että tavoitteet ja tulokset ovat prioriteetti, ei itse prosessit. Vastauksessa välittyy viesti, että johtaminen on pitkäjänteistä ja ammattimaista, mutta tarvittaessa on valmius myös reagoida nopeasti muuttuviin sisäisiin kuin ulkoiisiin tekijöihin.

P.J. DR

YHTEENVETO

Valtiovalta on erityisesti tukenut julkista taloutta voimakkaalla tavalla ja siten myös kaupunki on taloudellisessa mielessä pärjännyt verrattain hyvin. Kuntakenttä on saanut vuonna 2020 kokonaisuudessaan kertaluontoisia valtionosuuksia (koronatuot) yhteensä yli 1,5 miljardia euroa, joka on osaltaan tullut suoraan sekä suoraan Harjavallalle tai kuntayhtymille, joissa kaupunki on osallinen.

- **Odotettua parempi verokertymä tämän lisäksi oli omiaan helpottamaan kaupungin hallituksen taloudellista toimintaa ja tilannetta.**

Harjavallan kaupungin tulos vuodelta 2020 poikkeusolot huomioiden, suurin osa valtuuston asettamista strategian toteuttamista tukevista vuositavoitteista arvioidaan toteutuneeksi tai osittain toteutuneeksi tilikaudella 2020.

- **Koronavuonna tilivelvolliset eivät kaikilta osin voineet vaikuttaa tavoitteiden saavuttamiseen. Kokonaisuutena tilikausi sujuu tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan mallikkaasti.**

Kaupungin hallituksen hyvä työilmapiiri on ollut erityisen tärkeää tilanteessa, jossa kaupungin hallituksen toiminnan keskiössä vuonna 2020 olivat koronaviruspandemiaan liittyvät toimenpiteet. Kaupunginjohtajalle säädettiin erityistoimivaltaa valmiusryhmän toimintaan liittyen. Yhteistyö kaupungin viranhaltijoiden kanssa koetaan toimivaksi.

- **Tarkastuslautakunta toteaa, että on syytä pitää herkeämättä mielessä, miten Covid-19:n aiheuttamasta taloudellisesta rasitteesta tullaan selviytymään, miten väestörakenteen muutos tulee vaikuttamaan Harjavallan kaupungin kuntatalouteen ja sitä kautta hyvinvointimallien rahoitukseen jne.**
- **Löysään talouskurin ei tulevaisuudessa ole varaa mellillä täällä Harjavallassa.**
- **Pidemmällä tähtäimellä on syytä kuitenkin edelleen seurata ja pitää huolta talouden tasapainosta.**

Tarkastuslautakunta toteaa, että omistajaohjaus on jatkuvaa keskustelua kaupungin ja konsernien välillä, tämä on lähtenyt kehittymään suotuisasti. Kaikilla osapuolilla pitää olla

P.J. R

muodostunut aktiivinen neuvotteluyhteys, joka hyödyntää kaikkien osapuolien tuloksellista toimintaa.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä ja tarkoituksenmukaisena, että myös päätöksenteoon liittyviä käsitteitä ja ilmiöitä, kuten strategia, mittarit, investoinnit, taloustermit, kaupunkirakenne ym. avataan esimerkiksi järjestämällä uusille valtuutetuille orientaatio- ja valmennustilaisuuksia tai päätösasioiden osalta asian esittelyosassa. Näin edistetään viranhaltijoiden ja päätöksen tekijöiden yhteisen kielen ja käsityksen muodostumista. Tällä puolestaan on merkitystä vuorovaikutuksen ja päätöksenteon onnistumiselle.

- Merkitys korostuu entisestään, kun edessä on uusi valtuustokausi uusine valtuutetuineen.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS HARJAVALLAN VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää, että valtuusto myöntää kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille vastuuvapauden 2020 hallinnosta ja taloudesta tilintarkastuskertomuksen mukaisesti.

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää tarkastuslautakunnassa vierailleita asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä.

Tarkastuslautakunta haluaa kiittää koko kaupungin johtoa, esimiehiä ja henkilöstöä raskaan vuoden ansiokkaasta läpiviennistä.

P.J. AR

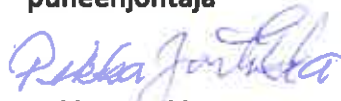

6. ALLEKIRJOITUKSET

Tarkastuslautakunta on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä ja jättää tämän arviointikertomuksen valtuuston käsiteltäväksi.

Harjavallassa 7.6.2021

Tuija Ketola
puheenjohtaja

Pekka Jortikka
jäsen

Vesa Ryhänen
jäsen

Niina Hakala
varapuheenjohtaja

Petri Riento
jäsen

